

14. 12. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Povaha daňového penále jakožto trestní sankce a zásada ne bis in idem

Na poli daňového trestního práva je v poslední době diskutován judikát rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č.j. 4 Afs 210/2014-57 ze dne 24. 11. 2015 a související judikatura ESLP. Základem tohoto judikátu je právní věta a závěr, že „penále“, ve smyslu dřívějšího zákona o správě daní a poplatků a dnešního daňového řádu, má trestní povahu. Smyslem tohoto článku je zamyšlení se nad tímto závěrem v souvislosti s dopady do vnitrostátního daňového trestního práva České republiky.

Smyslem celé problematiky je nazírání na pojem „penále“ ve smyslu ustanovení § 251 zákona č. [280/2009](#) Sb., daňový řád, v platném a účinném znění (dále jen „daňový řád“). V právním prostředí České republiky je na tento pojem často nahlíženo optikou administrativního deliktu či dokonce příslušenství daně, což ani v jednom případě nebrání pozdějšímu postihu za takový delikt v rámci trestního řízení.

Na poli Evropské unie je však na daňové penále již delší dobu nahlíženo tak, že se jedná o trestní obvinění ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základní svobod (dále jen „Úmluva“). Tento pohled je na úrovni Evropské unie, resp. na poli Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) již pevně ustálený[1]. Je tak zcela evidentní, že tento dlouhodobě a stabilně judikovaný výklad ESLP, jsou české soudy, jakožto orgány členského státu Evropské unie a smluvní strany Úmluvy, povinny ve svých vnitrostátních rozhodnutích respektovat a aplikovat.

Vzhledem k výše uvedenému je jednoznačný dopad uložení daňového penále také na založení zásady „ne bis in idem“, zakazující dvojí trestání za totéž. Tato zásada je na úrovni Evropské unie zakotvena v Listině základních práv Evropské unie a jejím článku 50, který říká, že „Nikdo nesmí být stíhán nebo potrestán v trestním řízení za čin, za který již byl v Unii osvobozen nebo odsouzen konečným trestním rozsudkem podle zákona“. Na úrovni České republiky je tato zásada kromě zrcadlení v Ústavních zákonech[2], zakotvena také v ustanovení § 11 odst. 1 písm. f) zákona č. [141/1961](#) Sb., trestní řád, v platném a účinném znění.

Závěr

Na penále ve smyslu daňového řádu je třeba nahlížet jako na trestní obvinění a jeho uložení má povahu trestu. Vzhledem k zásadě ne bis in idem nelze připustit dvojí trestání ze tentýž skutek. Pokud bylo uloženo daňové penále, jedná se o trest a takto uložený trest nelze dále doplňovat dalším trestem v rámci trestního řízení.

Mgr. Radek Salajka, LL.M.,
advokát

[SALAJKA & PARTNERS s.r.o., advokátní kancelář](#)

Vladislavova 17
110 00 Praha 1

Tel.: +420 602 636 939

e-mail: office@salajkapartners.com

[1] Viz rozhodnutí ESLP ve věci Bendenoun vs. Francie ze dne 24. 2. 1994, A.P., M.P. a T.P. vs. Švýcarsko ze dne 29. 8. 1998, Jussila vs. Finsko ze dne 23. 11. 2006, André a spol. vs. Francie ze dne 24. 7. 2008, Ruotsalainen vs. Finsko ze dne 16. 6. 2009, Segame SA vs. Francie ze dne 7. 6. 2012, Julius Kloiber Schlachthof GmbH a spol. vs. Rakousko ze dne 4. 4. 2013, Lucky Dev vs. Švédsko ze dne 27. 11. 2014.

[2] Srov. článek 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)
- [Převodní ceny v judikatuře a sporech se správcem daně](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v](#)

[judikatuře](#)

- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)